

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" novembra numurā 2
- "Mans Lauks" jaunās iespējas aitu un gaļas liellopu pārraudzībā 2
- Grozījumi MK noteikumos par grāmatvedības kārtošanu 4
- Vislabāk teritorijas vajadzības saprot cilvēki, kuri tajā dzīvo 6
- Daudz nozaru, daudz rūpu, prieka un gandarījuma 8
- Organiskie pārstrādājamo resursi dārzkopībā un citās nozarēs 10
- Ražotāju organizācijām samazināts administratīvais slogs 11
- Aitu vilnas izmantošana koku aizsardzībai 12
- Piena ražošana ES turpina kāpt 13
- ES karantīnas kaitēkļi: jauns iespējamais ietekmes novērtējums 13
- ES turpinās Kopējas lauksaimniecības politikas vienkāršošanu 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2026. gada janvārī 14
- Panākumu atslēga – darba tikumā 15

AKTUALITĀTES

REĢIONĀLĀ KONFERENCĒ LAUKSAIMNIEKIEM – PAR GUDRU SAIMNIEKOŠANU UN NOZARES ATTĪSTĪBAS VIRZĪENIEM 2026. GADĀ

Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru organizē reģionālo konferenci "Ceļš uz veselu lauksaimniecību", lai rosinātu diskusiju par Latvijas lauksaimniecības nākotnes attīstības virzieniem un to, kā saimniecībām kļūt noturīgām un ilgtspējīgām jeb "veselām" gan ekonomiski, gan citās jomās.

Konference notiks 17. decembrī Jelgavā, pulcējot nozares ekspertus, politikas veidotājus un lauksaimniekus kopīgām sarunām par nozares attīstību.

Konferencē piedalīsies zemkopības ministrs Armands Krauze, Zemkopības ministrijas un LLKC eksperti, kā arī nozares pārstāvji.

Konferences laikā tiks prezentēts Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026.–2036. gadam, kā arī aplūkoti konkrētu nozaru stratēģiju piemēri. Tāpat tiks meklētas atbildes uz jautājumu, kā stratēģijā plānotos mērķus pārvērst praktiskā rīcībā "uz lauka", stiprinot saimniecību ikdienas pārvaldību un lēmumu pieņemšanu.

LLKC eksperti prezentēs labās prakses piemērus saimniecību pārvaldībā un datu izmantošanas nozīmi, uzsverot, ka "veselas" saimniecības pamats ir saimnieks, kurš spēj saskatīt kopainu un pieņemt apzinātus, dotos balstītus lēmumus. Prakse un pieredze apliecina, ka tieši šāda pieeja ir priekšnoteikums gan saimniecības noturībai, gan tās ilgtermiņa attīstībai.

Plānotas arī praktiķu diskusi-

jas par spēju vienoties un pieņemt drosmīgus lēmumus gan nacionālā, gan saimniecību līmenī, lai kopīgi veidotu pamatu veselīgākai un gudrākai saimniekošanai.

Konference "Ceļš uz veselu lauksaimniecību" notiks 17. decembrī plkst. 10.00–15.30 Jelgavā, AS Latvijas valsts meži Zemgales reģiona klientu centrā.

Aicinām lauksaimniekus piedalīties, lai iepazītos ar nozares attīstības redzējumu, uzklausītu ekspertu ieteikumus un dalītos savā pieredzē. Interesentiem lūdzam reģistrēt dalību pasākumā, aizpildot reģistrācijas pieteikumu.

Plašāka informācija: Sandra Eimane, LLKC Lauksaimniecības un lauku attīstības lietu biroja vadītāja, e-pasts: sandra.eimane@llkc.lv

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" NOVEMBRA NUMURĀ

Lauku atbalsta dienestam (LAD) šis gads, tāpat kā iepriekšējais, bija kārtējais sarežģītais. Bija jātiek galā ar Lauksaimniecības datu centra (LDC) pievienošanu, informācijas tehnoloģijās balstīto procesu pārskatīšanu, tad arī vēl šī gada pārmērīgā slapjuma radīto zaudējumu apkopojumu, vienlaikus nodrošinot arī ikdienas pienākumu izpildi. Kā ar darbiem tiks galā, intervijā stāsta LAD direktors Andris Grundulis, kurš šajā amatā aizvadījis pirmo gadu.

Kā piensaimniecībai apvienot augstu ražīgumu, vides apziņu un tehnoloģisku attīstību, vienlaikus saglabājot ģimenes saimniecības būtību un vietējās tradīcijas? Atbildi sniedz LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere, kura pārviesojās Somijas *Ala-Marttila* piensaimniecībā.

Par Kuldīgas novada Rudbārzes esošā kooperatīva "Kalnmuīža" nozīmi zemnieku apvienošanā un lauku vides saglabāšanā raksta žurnālists un Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs Rolands Feldmanis.

Cik liela nozīme ir labam nodrošinājumam ar pakaišiem teliem ziemas

periodā, skaidro LLKC lopkopības konsultante Santa Ķimerāle.

Kāda ir Šarolē zīdītājgovju pirmās atnešanās vecuma ietekme uz to produktivitāti, raksta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Silīņa, ielūkojoties divus gadus ilgušā demonstrējuma rezultātos, kas notika SIA "Lāses AM" novietnē "Kolumbi".

Saimnieku pieredzes rubrikā šoreiz stāsts par Mārtiņu Stemperu, kurš nodarbojas ar gaļas liellopu audzēšanu Balvu novada Krišjāņu pagastā "Lūzeniekos".

Par aitkopju pozitīvo un ne tik pozitīvo pieredzi, darbojoties ar digitālajām tehnoloģijām, raksta Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas eksperte Dina Avotiņa. Turpat arī stāsts par jaunajiem zemniekiem – Duļevsku ģimeni, kura Balvu novada Rugāju pagastā "Rasās" audzē aitas un uzsākuši arī gaļas liellopu apsaimniekošanu.

Pirmajā šķirnes mājputnu izstādē ar vērtēšanu, kas oktobra izskaņā notika Madonā, ielūkojas Tautas putnkopju biedrības pārstāve Laura Brencāne.

Zirgkopības rubrikā stāsts par Terēzi un Dāvi Oliņiem, kuri Valmieras novada Rencēnu pagastā "Kaķišos" izveidojuši zirgu stalli 16 zirgiem. Viņu audzētie zirgi guvuši labus rezultātus dažāda

līmeņa sacensībās un šogad – arī augstu vērtējumu skatē "Rudens pērle".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2026_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

MANS LAUKS

"MANS LAUKS" JAUNĀS IESPĒJAS AITU UN GAĻAS LIELLOPU PĀRRAUDZĪBĀ

Pārraudzība ir viens no svarīgākajiem instrumentiem lopkopībā – tā sniedz iespēju lauksaimniekiem sekot līdzi ganāmpulka produktivitātei, veselībai un izcelsmei. Jo vairāk zinām par savu ganāmpulku, jo vieglāk pieņemt pareizos lēmumus – par barošanu, vaislu, ganāmpulka atjaunošanu un saimniecības efektivitāti kopumā.

Lai šo darbu padarītu ērtāku un pārskatāmāku, sistēmā "Mans Lauks" tagad pieejamas divas jaunas sadaļas – "Aitu pārraudzība" un "Gaļas liellopu pārraudzība". Tās ļauj vienuviet redzēt, analizēt un pārvaldīt visus būtiskos rādītājus par ganāmpulku.

Aitu pārraudzība

Izmantojot "Mans Lauks" sadaļu "Aitu pārraudzība", aitkopības saimniecības var veikt dzīvnieku pārraudzības datu analīzi, kas sniedz iespēju identificēt produktīvākās aitas, analizēt aitu atražošanas rādītājus un novērtēt ražojošo dzīvnieku veselības un ražīguma statusu. Sadaļa sadalīta trīs cīlnēs: Jēru dzimšanas analīze, Ganāmpulka analīze un Atražošana.

Jēru dzimšanas analīze ļauj novērtēt ganāmpulka produktivitāti un vese-

lības stāvokli – piemēram, redzēt, kurā laktācijā aitas ir visražīgākās un kad sākas ražīguma kritums, ko parasti izraisa novecošana vai veselības problēmas. Šī informācija ir būtiska, plānojot ganāmpulka atjaunošanu, jo tā ļauj savlaicīgi saprast, kuras aitas tuvākajos gados jāaizstāj ar jaunām, lai saglabātu augstu produktivitāti un stabilus ieņēmumus.

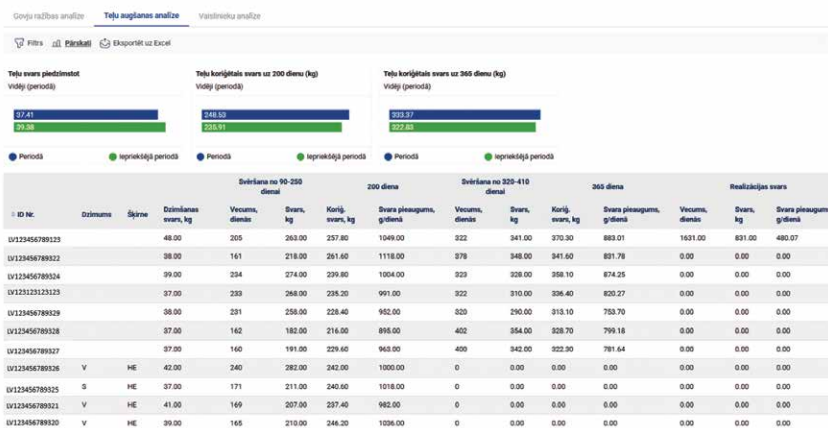
Lai ērti un ātri strādātu ar datiem, var izmantot dažādus filtrus, kas ļauj atlasīt datus pēc perioda, šķirnes, atnešanās reižu skaita un citiem kritērijiem.

Pārskatos var redzēt ganāmpulka attīstības un produktivitātes izmaiņas dažādos periodos, ļaujot novērtēt attīstības tendences.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Telu augšanas analīze

Piena loloņu pārbaudība			
Atū pārbaudība		Gaļas loloņu pārbaudība	
Jēru dzīvības analīze		Gaļasimpulsa analīze	
Atrāžiana			
Esportit uz Excel			
Vidūji		Iepriekšējā periodā	
Periodā		Mārijis	
Lecianānas uzstāšanas vucms (denāis)		913	
		0	
365			
Pirmās atbrāvēšanas vucms (denāis)		733	
		-487	
560			
Starptatvēlānās intervāli (denāis)		307	
		149	
240			
Vidējais zīdāšanas periods (denāis)		0	
		0	
90			

Aitu pārraudzības dati – atražošana

◀ 2. lpp.

Pārskatos ērti apskatāms jēru svars piedzimstot un atšķirot, dzīvmasas pieaugums šajā periodā un kritušo jēru īpatsvars procentos.

Ganāmpulka analīze sniedz iespēju precīzi uzskaitīt, cik aitu atrodas katrā ražošanas posmā – jaunaitas, ataudzējamās, lecinātās, grūsnās, atnesušās u. c. Tas palīdz precīzi plānot barības vajadzību un organizēt dzīvnieku izvietojumu. Atlasot konkrēto grupu, sistēma automātiski izveido sarakstu ar visām aitām, kas atrodas tajā, nodrošinot ērtu ganāmpulka pārvaldību.

Atražošanas cilnē tiek aprēķināti svarīgi reprodiktīvās efektivitātes rādītāji gan pašreizējā, gan iepriekšējā periodā. Var analizēt lecinašanas uzsākšanas vecumu dienās, pirmās atnešanās vecumu, starpatnešanās intervālu un videjo zīdīšanas periodu. Katram rādītājam iespējams norādīt mērķa vērtību, kas ļauj ērti sekot līdzi, vai ganāmpulka atražošanas rādītāji atbilst plānotajām normām. Tas palīdz laikus pamanīt novirzes un pieņemt lēmumus ganāmpulka produktivitātes uzlabošanai.

Galas liellopu pārraudzība

Arī gaļas liellopu audzētājiem tagad pieejams spēcīgs instruments. “Mans Lauks” sadaļa “Gaļas liellopu pārraudzība” ļauj analizēt dzīvnie-

ku ģenētisko potenciālu, auglību un augšanas efektivitāti – viss vienuviet. Sadaļa “Gaļas liellopu pārraudzība” iedalīta trīs cilnēs: Govju ražības analīze, Teļu augšanas analīze un Vaisliņieku analīze.

Govju ražības analīze palīdz saprast, kuras govīs ir visražīgākās un produktīvākās. Sistēmā var apskatīt gan govju vecumu, šķirni un atnešanās reižu skaitu, gan dzemdību vieglumu, dzimušo, kritušo teļu skaitu un citus rādītājus. Pārskati sniedz skaidru priekšstatu par dzimušo teļu skaitu, kritušo īpatsvaru procentos un nedzīvī dzimušo teļu rādītājiem, ļaujot laikus pamanīt problēmas un pieņemt gudrus lēmumus barošanas, apsaimniekošanas vai selekcijas uzlabošanai.

Tēlu augšanas analīze sniedz detalizētu informāciju par dzīvnieku attīstību dažādos vecuma posmos, ļaujot novērtēt svaru, pieauguma tempu un šķirmes ietekmi. Izvēloties periodu, sistēmā tiek ielasīti dati par tēliem, to svēršanas rezultāti dažādos vecumos un dzīvmasas pieaugums. Datus iespējams filtrēt pēc dažādiem kritērijiem, kas atvieglo to analīzi, bet pārskatos var apskatīt vidējo tēlu svaru piedzimstot, kā arī korigēto svaru uz 200. un 365. dienu. Šī informācija ir būtiska, lai objektīvi izvērtētu ganāmpulka attīstību un saimniecības ražošanas efektivitāti.

Vaislinieku analīze ļauj novērtēt buļļu ģenētisko kvalitāti, pēcnācēju dzimstības un augšanas rādītājos. Izvēloties periodu, redzams, cik reīzu katrs vaislinieks izmantots, cik veselīgi un spēcīgi ir viņa tēli, kāda ir pēcnācēju dzimuma proporcija, cik ir bijuši nedzīvi dzimušie vai abortētie tēli. Šie dati ir būtiski, lai izvērtētu vaislinieku ietekmi uz ganāmpulka attīstību.

Digitālās pārraudzības nozīme

Digitāla dzīvnieku pārraudzība ir stratēģiska pieeja, kas balstās datos un palīdz lauksaimniekiem būt konkurētspējīgiem. Precīzi rādītāji ļauj plānot barības vajadzības, uzlabot dzīvnieku veselību, samazināt izmaksas un palielināt ienākumus. “Mans Lauks” piedāvātās iespējas ir ieguldījums nākotnē – tās palīdz veidot efektīvu, ilgtspējīgu un modernu lauksaimniecību, kur katrs lēmums balstās uz faktiem nevis minējumiem.

Ja nepieciešama palīdzība “Mans Lauks” lietošanas apgušanā, izmanto sadaļu “Palīdzība”, sazinies ar klientu atbalstu: +371 25721822, vai dodies uz LLKC reģionālajiem birojiem.

* Sistēma tiek izstrādāta 16.1. pasākuma "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai" ietvaros (projekta nosaukums: "Efektīvs vides un dzīvnieku labturības saimniecību monitorings", Nr. 22-00-A01612-000020). Projekta īstenošana tiek līdzfinansēta no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA).

Ilze ANHALTA,
LLKC Digitālo
produktu attīstības nodaļas
projektu vadītāja
e-pasts: info@manslauks.lv
tel. 63050220

Silvija DREIJERE,
LLKC Lopkopības
nodaļas vadītāja
e-pasts:
silvija.dreijere@llkc.lv
tālr. 26552748

Liene DABĪŅA,
LLKC Klientu apkalpošanas
atbalsta daļas attīstības
projektu vadītāja
e-pasts: liene.dabina@llkc.lv
tālr. 63050220, 26328248

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GROZĪJUMI MK NOTEIKUMOS PAR GRĀMATVEDĪBAS KĀRTOŠANU

Septembrī pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 877 “Grāmatvedības kārtošanas noteikumi”. VID ir sagatavojis skaidrojumu par būtiskākajām izmaiņām MK noteikumos.

Grozījumi noteikumos galveno kārt ir saistīti ar e-rēķinu ieviešanu un apriti. Jau 2025. gadā e-rēķini ir jāizmanto darījumos, kuros viena puse ir valsts vai pašvaldību institūcija. Savukārt citos darījumos e-rēķini kā obligāti ir paredzēti, sākot no 2028. gada. Uzsākot e-rēķinus izmantot aktīvāk, aktualizējās vairāki problēmjautājumi, no kuriem daļa ar grozījumiem MK noteikumos Nr. 877, cerams, tiks atrisināti.

Noteikumi papildināti ar 25.¹ punktu, kas nosaka: ja daļēji vai pilnībā atcelts darījums vai ja iepriekš izrakstīts kļūdainais strukturēts elektroniskais rēķins, attaisnojuma dokumentu, ar kuru to labo vai atsauc (anulē), sagatavo kā strukturētu elektronisko rēķinu. Sagatavojot rēķinu, tajā norāda atsauci uz rēķina numuru, kurš tiek labots vai atsaukts. Tādējādi, ja nodokļu maksātājs e-rēķinā ir konstatējis kļūdu vai darījuma partneris saņemto e-rēķinu ir

noraidījis, tad jaunajā e-rēķinā, ar ko labo un atsauc (anulē) jau izrakstīto e-rēķinu, obligāti ir jānorāda atsaucē uz iepriekšējā e-rēķina numuru.

E-rēķini būs jāiesniedz arī Valsts ieņēmumu dienestam, un ir paredzēts, ka informācija par Valsts ieņēmumu dienesta nepieņemtajiem rēķiniem lietotājiem būs pieejama VID EDS sadaļā “E-rēķini”. Šajā gadījumā nodokļu maksātājam būs jāpiemēro 25.¹ punktā noteiktās prasības un jālabo nosūtītais e-rēķins, jo Valsts ieņēmumu dienests nepieņems e-rēķinu, kas neatbilst pārbažu kritērijiem.

Jau 2025. gadā e-rēķini ir jāizmanto darījumos, kuros viena puse ir valsts vai pašvaldību institūcija

Noteikumu 4. nodaļa papildināta ar 31.¹ punktu, kas nosaka: ja attaisnojuma dokuments noformēts kā e-rēķins, tad šādu e-rēķinu datora vai citas elektroniskas ierīces ekrānā attēlo cilvēklasāmā formātā un nodrošina iespēju veidot atvasinājumu papīra formā (izdrukā). Šāda tiesību norma izriet no grāmatvedības vispārīgām prasībām saskaņā ar Grāmatvedības likuma 6. panta piekto daļu, kas uzliek pienākumu arī e-rēķinus pārvērst cilvēklasāmā formātā.

5. nodaļa papildināta ar 34.¹ punktu, kas nosaka: ja avansa rēķina (priekšapmaksas rēķina) apmaksa (viens vai vairāki maksājumi) ir veikta pilnā piegādājamo preču vai sniedzamo pakalpojumu vērtības apmērā, tad var nesagatavot papildu attaisnojuma dokumentu samaksāšanai (gala rēķinu). Šādā gadījumā preču vai pakalpojumu saņemšanu apliecina preču piegādes dokuments vai kāds cits darījuma apliecinošs dokuments, kurā papildus ietverta informācija, kas nepārprotami ļauj identificēt samaksas veikšanu pilnā apjomā saskaņā ar avansa rē-

ķinu (priekšapmaksas rēķinu). Šāds regulējums atvieglos uzņēmumiem administratīvo slogu un samazinās izmaksas par e-rēķina sagatavošanu un nosūtīšanu par vienu darījumu. Tomēr šī punkta prasības drīkst piemērot tikai tad, ja gadījumā, ja izpildīts MK noteikumu Nr. 877 34.² punkts – darījumos starp uzņēmumiem gala rēķinu var nesagatavot tikai tad, ja gadījumā, ja sākotnēji avansa rēķins bija noformēts e-rēķina veidā.

Grozījumu anotācijā ir sniegti vairāki interesanti un būtiski skaidrojumi saistībā ar e-rēķinu ieviešanu

Grāmatvedības likumā ir noteikts, ka attaisnojuma dokumentu, kuru uzņēmums izsniedz citam Latvijas Republikā reģistrētam uzņēmumam – preces vai pakalpojuma saņēmējam – samaksāšanai (rēķinu), noformē kā e-rēķinu (XML formātā). Šāds rēķina veids atbilst Latvijas standarta skaidrojumam attiecībā uz komercrēķinu. Savukārt citus rēķina veidus var sagatavot XML formātā, ņemot vērā, ka Latvijas standartā ir paredzēta šāda iespēja.

Latvijas standartā ir lietoti dažādi rēķinu nosaukumi, un viens no šādiem rēķinu veidiem ir avansa rēķins (priekšapmaksas rēķins) un kredītrēķins (korrektīvais rēķins), kurus arī varēs iesniegt XML formātā. Tomēr ne grāmatvedības, ne nodokļu normatīvie akti neskaidro, kas ir Latvijas standartā minētie rēķinu veidi. Sagatavojot e-rēķinu, e-rēķina veida nosaukumu izvēlas pats uzņēmuma vadītājs atbilstoši uzņēmuma specifikai un Latvijas standartā noteiktajam.

Avansa rēķins pēc būtības nav darījuma apliecinošs dokuments, bet gan informatīvs dokuments vai pieprasījums veikt maksājumu. Līdz brīdim, kad tiek faktiski veikta vai saņemta samaksa, avansa rēķins nerada pārmaiņas uzņēmuma saistībās vai mantas stāvokli. Tādēļ avansa rēķina saņemšana nav uzskatāma par saimniecisku darījumu.

Tādējādi tikai pats nodokļu maksātājs atbilstoši uzņēmuma specifikai un saimnieciska darījuma būtībai nosaka avansa rēķina atbilstību e-rēķina prasībām un tā noformēšanas brīdi.

► 5. lpp.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapa” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss –
1163.

4. lpp.

Avansa rēķins un tā samaksa apliecina, ka uzņēmums ir veicis vai saņēmis maksājumu, bet nepierāda, ka prece vai pakalpojums faktiski saņemts.

Saimnieciskā darījuma noslēgšanai nepieciešams vai nu gala rēķins, kas apliecina preces piegādi vai pakalpojuma sniegšanu, vai kāds cits darījumu apliecināošs dokuments, piemēram, preču piegādes dokuments. Ja starp darījuma pusēm noslēgts līgums, tad līgumā var būt paredzēti citi nosacījumi, tostarp brīdis, kad avansa rēķins tiek pārvērsts par gala rēķinu, vai citas darbības, kas ļautu izdarīt secinājumu par darījuma pabeigšanu.

Attaisnojuma dokumenta veids var būt arī korektīvs rēķins, kuru jebkādu kļūdu labošanai var izmantot visi Grāmatvedības likuma subjekti (tai skaitā gan reģistrēti pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātāji, gan neregistrēti PVN maksātāji), piemēram, nejausu kļūdu (matemātisku un pārrakstīšanās kļūdu u. tml.) labošanai.

Ja izrakstītajā rēķinā kļūdaini norādīta piegādātās preces cena, jāizraksta jauns rēķins – korektīvs rēķins –, norādot tajā atbilstošu piegādātās preces cenu. Gan kredītrēķins, gan korektīvais rēķins būtībā ir atsauce uz sākotnēji nosūtīto rēķinu un ir vienas nozīmes dokumenti.

Tomēr atbilstoši PVN likuma regulējumam jebkuru dokumentu, ar kuru groza sākotnējo PVN rēķinu, pielīdzina PVN rēķinam, ja tas atbilst noteiktajām prasībām. Šādā PVN rēķinā ir norādāms sākotnējā PVN rēķina izrakstīšanas datums un identifikācijas numurs, kā arī konkrētie grozāmie dati. Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumos Nr. 40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām" ir minēti gadījumi, kad, aizpildot PVN1 pārskata I daļu, kā attaisnojuma dokuments jānorāda dokumenta veids "Kredītrēķins". Šajos noteikumos ir izklāstīta PVN deklarācijas pielikuma rindīņu aizpildīšanas kārtība gadījumos, kad pārdevējs piešķir atlaidi, anulē pirkumu, samazina piegādāto preču (sniegto pakalpojumu) cenu, saņem atpakaļ preces, atmaksā saņemto avansu u. tml. un izraksta kredītrēķinu. Tātad saistībā ar PVN normu piemē-

rošanu PVN maksātāji šāda veida darījumu noformēšanai kā attaisnojuma dokumentu praksē lieto dokumenta veidu – kredītrēķinu.

Noteikumu 5. nodaļa papildināta ar **33.¹ punktu**, nosakot, ka par attaisnojuma dokumentu var uzskatīt arī rēķinu, kuru izsniedzis ārvalsts saimnieciskā darījuma

dalībnieks un kurā nav visi Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā noteiktie attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un informācija, ja tajā norādīta vismaz šāda informācija:

- ziņas, kas ļauj nepārprotami identificēt saimnieciskā darījuma dalībniekus:
 - uzņēmuma nosaukums;
 - fiziskai personai – vārds un uzvārds;
- darījuma datums;
- saimnieciskā darījuma (preces vai pakalpojuma) apraksts;
- saimnieciskā darījuma novērtējums naudas izteiksmē un valūta;
- rēķina numurs vai cits unikāls identifikators.

Tātad, ja rēķinā, ko izsniedzis ārvalsts saimnieciskā darījuma dalībnieks, ir visi augstāk minētie rekvizīti, tad tas uzskatāms par attaisnojuma dokumentu, uz kura pamata drīkst veikt ierakstus grāmatvedības reģistros.

Noteikumu 6. nodaļa papildināta ar **53.¹ punktu**, kas nosaka: ja preču piegādes dokuments vai pāravadājuma dokuments sagatavots elektroniski saskaņā ar MK noteikumu Nr. 877 42. punktu, preču piegādes dokumenta vai pāravadājuma dokumenta papīra kopiju var nepievienot pie reģistra, ja tiek nodrošināta šo dokumentu attēlošana datorā vai citas elektroniskas ierīces ekrānā cilvēkaslasāmā formātā un, ja nepieciešams, arī iespēja veidot un izsniegt tā atvasinājumu papīra formā (piemēram, izdrukā). Iepriekš no normatīvā regulējuma izrietēja, ka neatkarīgi no tā, ka preču piegādes dokuments tiek sagatavots elektroniski, pie reģistra ir jāpievieno arī preču piegādes dokuments papīra formā. Veiktie grozījumi paredz, ka dokumenta papīra kopiju pie reģistra var nepievienot, ja ievēroti šā punkta nosacījumi.

Grozījumi noteikumos saistībā ar pārskata gada slēguma inventarizāciju

Noteikumu **68. punkts** izteikts jaunā redakcijā, nosakot, ka prasību un saistību inventarizāciju var veikt, izmantojot mūsdienu digitālos risinājumus. Ar pašapkalpošanās portālu izmantošanu saprot salīdzināšanas procesu tādās sistēmās, kur tiek nodrošināta automātiska datu apmaiņa un pārbaude, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā vai nekustamā īpašuma nodokļa informācijas sistēmā. Uzņēmums atlikumus uzskata par salīdzinātiem, ja darījuma partneris līdz uzņēmuma noteiktā inventarizācijas termiņa beigām (praksē biežāk piemērotas 10 dienas, taču uzņēmums var noteikt arī citu salīdzināšanas termiņu) nav sniedzis atbildi par atlikumu neatbilstību. Ja darījuma partneris sniedz atbildi vēlāk par salīdzināšanas pieprasījumā noteikto termiņu, tad uzņēmums līdz inventarizācijas termiņa beigām saņemto atbildi ņem vērā, sagatavojot inventarizācijas sarakstu.

Noteikumi papildināti ar **68.¹ punktu**, kas nosaka, ka bezskaidras naudas atlikuma inventarizāciju uzņēmums veic, pamatojoties uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja nodrošināto informāciju par klientam sniegtu finanšu pakalpojumu. Tātad ar šiem grozījumiem tiek noteikta kārtība par maksājumu pakalpojumu sniedzēja izsniegto dokumentu – konta pārskatā norādītajām summām. Darījuma partneri saskaņo bezskaidras naudas atlikumus par iepriekšējo saimniecisko gadu līdz Grāmatvedības likumā noteiktā pārskata gada slēguma inventarizācijas termiņa beigām, informējot maksājumu pakalpojumu sniedzēju par atšķirībām starp uzņēmuma grāmatvedības uzskaites datiem un maksājumu pakalpojumu sniedzēja datiem. Ja uzņēmums līdz minētā termiņa beigām nav informējis maksājumu pakalpojumu sniedzēju par atšķirībām starp tā grāmatvedības uzskaites datiem un maksājumu pakalpojumu sniedzēja datiem, maksājumu pakalpojumu sniedzējs datus uzskata par salīdzinātiem.

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

LEADER

VISLABĀK TERITORIJAS VAJADZĪBAS SAPROT CILVĒKI, KURI TAJĀ DZĪVO

Latvijas laukos mīt milzīgs potenciāls – uzņēmīgi cilvēki, aktīvas kopienas un vietas, kuras ar pareizu atbalstu spēj augt un attīstīties. Taču lauku attīstība nav pašplūsma. Tā prasa pieeju, kas dod iedzīvotājiem balsi un iespēju pašiem noteikt sava novada nākotni. Viena no tādām ir LEADER/SVVA pieeja – sabiedrības virzīta vietējā attīstība, kas jau vairāk nekā divas desmitgades strādā Latvijā un kuras pamatā ir princips: vislabāk teritorijas vajadzības saprot tie cilvēki, kuri tajā dzīvo.

Šo pieeju īsteno 33 vietējās rīcības grupas visā Latvijā, un to vidū ir arī biedrība “SATEKA”, kas aptver Gulbenes novadu. LEADER/SVVA nav tikai finansējums – tā ir reāla attīstības filozofija. Idejas dzimst sarunās ar vietējiem cilvēkiem, tās pārtop projektos, un projekti kļūst par ieguldījumiem, kas maina ikdienas vidi. To spilgti apliecina vairāki piemēri no “SATEKAS” teritorijā īstenotajiem projektiem.

Biedrība “Sporta klubs “Lejasciems”” izmantojusi LEADER/SVVA atbalstu, lai vairāku projektu gaitā izveidotu mūsdienīgu sporta infrastruktūru. No rollertrases un šautuves izveides un treniņu aprīkojuma līdz dažādu aktivitāšu attīstīšanai – rezultāts ir redzams un jūtams: Lejasciems kļūst par vietu, kur sports vairs nav tikai brīvā laika nodarbe, bet dzīvesveids. Tas ir stāsts par kopienas spēju, entuziasmu un sadarbības, kur LEADER/SVVA ir bijis viens no galvenajiem atbalsta veidiem.

Savukārt Rankas pagastā uzņēmums SIA “Rankas Rori” tieši ar LEADER/SVVA atbalstu uzsāka ražošanu – iegādājoties pirmās nepieciešamās iekārtas un izveidojot pamatu efektīvam darba procesam. Šis atbalsts kļuva par uzņēmuma sākuma punktu, ļaujot sākt betona un dzelzsbetona izstrādājumu ražošanu – grodus, grodu vākus, pamatu un sienu blokus, atbalsta sienas un citus vietējā tirgū pieprasītus produktus. LEADER ieguldījums bija tas “pirmais so-

lis”, kas ļāva uzņēmumam strauji augt. Attīstoties ražošanai un palielinoties kapacitātei, “Rankas Rori” jau spēja pieņemt citus atbalsta instrumentus, modernizēt aprīkojumu un izpildīt arvien lielākus un sarežģītākus pasūtījumus. Tas rada darba vietas, aktīvāku vietējo uzņēmējdarbību un stabilāku nākotni. LEADER šajā stāstā ir bijis pamats un grūdiens uz priekšu – labs sākums, kas ļāvis uzņēmumam izaugt līdz spēcīgam reģiona ražotājam.

Šādi projekti nav nejaušība – tie ir pierādījums tam, ka LEADER/SVVA spēj radīt ļoti atšķirīgus, bet vienlīdz svarīgus rezultātus, sākot no kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanas līdz uzņēmējdarbības atdzīvināšanai. Tie rāda, ka attīstība ir iespējama tur, kur ir griba, mērķtiecība un atbalsta instruments, kas balstīs cilvēkus. Vērtīgi ielūkoties arī ārvalstu pieredzē, jo tā ļauj saprast, kā šo pieeju stiprināt nākotnē. Somijā LEADER ir viens no centrālajiem lauku attīstības instrumentiem. Soti uzsver, lai pieeja darbotos efektīvi, tai jābūt nepārtrauktai, bez pārtraukumiem starp plānošanas periodiem. Pārtraukumi vājina kopienas aktivitāti un sabojā izaugsmes ritmu. Turklāt Somijas modelis īpaši izceļ jauniešu iesaisti un ilgtermiņa skatījumu: LEADER nav īstermiņa projektu kopums, bet vietas identitāti stiprinoša politika. Tieši šis atziņas ir būtiskas arī Latvijai. LEADER/SVVA pieejai jābūt stabilai un ilgtermiņā nodrošinātai.

Mūsu lauki ir pierādījuši, ka šī pieeja strādā – tā veicina uzņēmējdarbību, aktivizē kopienas, sakārto vidi un stiprina iedzīvotāju piederību vietai. Tāpēc ir skaidri jāpasaka: LEADER/SVVA nedrīkst beigties ar 2027. gadu. Tā nav programma, kuru var izslēgt un pēc brīža atkal ieslēgt. Tā ir dzīvs organisms, kas balstās cilvēku līdzdalībā un uzticēšanās kultūrā. Katrs gads ar LEADER/SVVA ir ieguldījums Latvijas laukos – mūsu ekonomikā, kopienās, sabiedriskajā dzīvē un nākotnē.

Lai Latvijas lauki būtu dzīvotspējīgi un pievilcīgi, LEADER/SVVA pieeja ir jāturpina arī pēc 2027. gada ar vēl lielāku atbildību, stratēģisku skatījumu un mērķtiecīgu atbalstu. Tas ir stāsts par to, kā cilvēki maina savu vidi, un tieši šis stāsts ir jāatbalsta arī turpmāk.

“Sējēja” sumināti arī LEADER projekti

Oktobra izskaņā kultūras centrā “Hanzas perons”, Rīgā, notika Zemkopības ministrijas konkursa “Sējējs 2025” apbalvošanas ceremonija. Laureātus deviņās nominācijās sveica zemkopības ministrs Armands Krauze un Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, uzsverot konkursa nozīmi Latvijas lauku attīstībā.

Nominācijā “Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā” laureāta titulu ieguva SIA “Organic Products” biedrības “Ludzas rajona partnerība” teritorijā īstenots projekts “BIO tēju, garšvielu un sukāžu ražotnes izveide”.

SIA “Organic Products” par sevi uzsver: “Mēs esam ģimenes uzņēmums. Mūsu stāsts ir par palikšanu dzimtajā vietā. Pirmais solis tika sperts, atgriežoties uz Ludzu un pārņemot zemnieku saimniecību no vecākiem. Kā izradījās, pirmais solis bija pats vieglākais, un lielākā jautrība bija vēl tikai priekšā. Nu ko. Mācījāmies būt lauksaimnieki. Sākām ar lielām sapņu pilīm, kuras realitāte jauca kā karšu namiņus, jo izrādās, ka praksē viss var būt savādāk, un ir daudzas lietas, kas var noiet greizi, kuras mēs pat nespējam ietekmēt, lai kā to gribētu. Šai nepārvaramajai varai ir ļoti skaists vārds – daba, kuru iepazīstot var arī atrast sadarbības ceļus. Tā laika gaitā no aītkopības esam nonākuši līdz dārzenkopībai. Tagad jau esam izveidojuši savu produktu līniju. Žāvēti garšaugi, no kuriem veidojam garšvielu maisījumus. Ogu un dārzenpulveri, kas ir diezgan neierasti produkti, bet laika gaitā iemīlēti. Protams, tējiņas, jo tieši ar tējam mēs sākām savu ceļu pārstrādē.”

► 7. lpp.

INFORMĀCIJAI

Konkurss „Sējējs” ir ikgadējs Latvijas lauksaimniecības un lauku attīstības konkurss, kura mērķis ir atzīt un godināt izcilākos lauksaimniekus, uzņēmējus, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas un personas, kas veicina lauku attīstību, ilgtspējīgu saimniekošanu un lauku dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Publicitātes foto

SIA "Organic Products" komanda (no kreisās): Guntis un Zanda Trukšāni; Rita un Pēteris Jonikāni

6. lpp.

Konkursa nominācijā "Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā" katrs izvirzītais pretendents ir savas vietējās teritorijas laureāts – vietējās rīcības grupas izvēlēts labākais LEADER projekts, kas visprecīzāk atspoguļo kopienas vajadzības, attīstības mērķus un radošu pieeju vietējai iniciatīvai. Šie projekti apliecina, cik daudzveidīgi un iedvesmojoši, vietējai teritorijai nozīmīgi risinājumi top Latvijas laukos, pateicoties cilvēku uzņēmībai un sadarbībai.

Pateicamies visiem nominācijas "Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā" dalībniekiem par viņu ieguldījumu Latvijas reģionu attīstībā un vietējo kopienu stiprināšanā:

- SIA "JK Timber", biedrība "Ziemeļlatgales partnerība",
- SIA "Organic Products", biedrība "Ludzas rajona partnerība",
- SIA "VikArt service", biedrība "Rēzeknes novada partnerība",
- Ieva Langrāte, PPB "Zied zeme",
- Patryk Jan Gulbinskis, biedrība "Partnerība Kaimiņi",
- IU "Morfijs", biedrība "Partnerība Laukiem un Jūrai",
- SIA "Revima", biedrība "Preiļu-Līvānu novadu partnerība Kūpā",
- SIA "Pro Natural", biedrība "Partnerība Daugavkrasts",
- SIA "Mežurgas", Vidzemes lauku partnerība "Brasla",
- SIA "Bruze", biedrība "Lauku partnerība Lielupe",

- SIA "Celmu maize", biedrība "Darīsim paši!",
- SIA "Veco Dēļu Dekors", biedrība "Saldus rajona attīstības biedrība",
- SIA "Grill House & Hotel Pernigēle", biedrība "Jūrkante",
- SIA "Vēju aģentūra", biedrība "Liepājas rajona partnerība",
- SIA "WISEMEAL", biedrība "SATEKA".

Pirmo reizi īstenojot sabiedrības balsošanu par visiem konkursa "Sējējs" projektiem, sabiedrības atzinības balvu ieguva SIA "JK Timber" (sadarbībā ar biedrību "Ziemeļlatgales partnerība"). Tautas atzinība apliecina to, cik daudz iesaistīto Latvijas teritorijā ir LEADER projektu realizētāji un to atbalstītāji. Par uzvarētāju nodotas vairāk kā 6500 balsis! Par visiem konkursa LEADER nominantiem kopā saņemtas 27 117 balsis.

Katrs no šiem projektiem ir apliecinājums Latvijas lauku uzņēmībai, sadarbībai un radošumam!

Raksts sagatavots
sadarbībā ar biedrību "SATEKA".

SIA "Organic Products" ražojumi

Zanda DIMANTA-SVILPE,
Valsts KLP tīkla Sekretariāta
projektu vadītāja
e-pasts:
zanda.dimanta@llkc.lv
tālrs. 26135858

LAUKU ATTĪSTĪBA

DAUDZ NOZARU, DAUDZ RŪPJU, PRIEKA UN GANDARĪJUMA

Tautas gudrība māca – nelikt visas “olas” vienā groziņā, bet ne reizi netiek teikts, cik tad to groziņu vajadzētu būt. Te noteikti ir vieta katra paša intuīcijai vai varēšanai. Tāpēc bija interesanti iepazīties ar Valkas novada Kārķu pagasta zemnieku saimniecības “Jasmīni” saimniekošanas modeli, kur šie “groziņi” ir vismaz pieci, bet, uzmanīgāk skatot, var atrast vēl vairāk. Tajā, kā ir saimniekot šādā modeli, arī mazliet ieskatīsimies.

Ļoti iespējams, ka tad, kad Edmunds Juškevičs 1995. gadā dibināja savu zemnieku saimniecību “Jasmīni”, viņam nebija nojausma, par ko tā izaugs un kā attīstīsies. Edmunda lielā kaislība ir viss, kas saistīts ar medicīnām, un jau pēc gada tika likts pamats briežu dārzam, kas patlaban ir saimniecības lepnums un viens no nedaudziem Latvijā, kur tiek audzēti šķirnes dzīvnieki vaislai. Bet tā ne tuvu nav vienīgā nozare, ar kuru var lepoties bioloģiskā saimniecība “Jasmīni”.

Bioloģiski audzēti graudi

Ceļojumu pa saimniecību “Jasmīni” sākām ar ražotni, kurā ir izveidota bioloģisko graudu pirmapstrāde, tātad graudu pieņemšana, tīrīšana un žāvēšana un arī iespēja safasēt maisos un uzglabāt. Lai arī pašu saimniecībai bioloģisko graudu platības ir vairāk nekā 300 ha, šeit notiek arī pakalpojumu sniegšana gan tuvakas, gan tālākas apkārtnes bioloģisko graudaugu, griķu un zirņu audzētājiem. Noliktavā šobrīd stāv liels daudzums lielajos maisos safasētu griķu, kurus z/s “Jasmīni” iepirkuši no bioloģiskajiem griķu audzētājiem, lai tos realizētu pārstrādes uzņēmumam Itālijā. Runājam ar Edmunda dēlu **Varis Juškeviču**, saimniecības pārvaldnieku, par to, ka Latvijā realizēt bioloģiski izaudzētu produkciju ir neizdevīgi, jo reti var saņemt adekvātu samaksu par kvalitatīvu produktu. Tajā pašā laikā katram vienam mēģināt realizēt saražoto ārvalstīs arī nav izdevīgi, jo piegādes izmaksas “noēd” labo cenu. Šeit, protams, ir vieta kooperācijai, bet realitātē tomēr saražojam par maz, lai būtu vieni paši interesanti kopējā tirgū. Tāpēc “Jasmīnos” ražo arī lopbarību, gan placinātos graudus, gan arī miltus,

Foto: Valda Empele

Saimniecības “Jasmīni” pārvaldnieks Varis Juškevičs

kas ir graudu un zirņu maisījumi. Tuvākās apkārtnes bioloģiskie lauksaimnieki izmanto iespēju iegādāties šeit saražoto, bet nav tā, ka būtu kāda saimniecība, ar kuru būtu izveidojusies droša sadarbība, jo lielās bioloģiskās lopkopības saimniecības tomēr cenšas pašas saražot savu spēkbarību. Tāpēc lielāko daļu saražotā saimniecība patērē savām vajadzībām.

Gaļas liellopu nobarošana

Te nu pienākam pie jaunākās nozares “Jasmīnos” – gaļas liellopu nobarošanas, kura iesākusies pavisam nesen, bet plāni ir nopietni, jo gada beigās nobarojamo jaunlopu skaits būs 120. Vairākas reizes mūsu sarunā Varis saka, ka Latvija ir “atšķirto teļu zeme”, un viņam ir pilnīga taisnība, jo reti kura gaļas liellopu saimniecība nobaro un realizē savu izaudzēto dzīvnieku gaļu. Absolūti lielākā daļa gaļas liellopu tiek realizēti līdz 6 mēnešu vecumam izsolēs. Šos jaunlopus izsolēs iegādājas z/s “Jasmīni”, un tiem nav nekāda cita uzdevuma, kā vien kvalitatīvi ēst un pieņemt svarā. Savukārt,

lai Latvijā iepazītu un būtu iespēja iegādāties kvalitatīvu bioloģiski nobarotu liellopu gaļu, domu biedri pirms četriem gadiem ir nodibinājuši LPKS “GreenBeef.LV” un kā pirmo sasniedzamo mērķi ir izvirzījuši apvienot līdzīgi domājošās saimniecības, kas veic gaļas liellopu – telišu nobarošanu. Apmeklējot viņu mājaslapu <https://greenbeef.lv/>, var redzēt, ka kooperatīva biedru atrašanās ģeogrāfija tiešām ir ļoti plaša un viņi aicina piebiedroties arī citus bioloģiskos saimniekus. Sākotnēji tika izveidota arī lapas sadaļa, kurā bija iespējams pasūtīt ar piegādi kooperatīva biedru izaudzēto liellopu gaļas produktus, bet šobrīd tas nav pieejams. Saražot jau mēs mākam, bet jānācās vēl Latvijā pārdot liellopu gaļas produktus, arī mājaslapas tirdzniecības daļa noteikti labāk darbotos, ja tas būtu ģimenes uzņēmums. Protams, vislabāk būtu, ja saimniecība, kas nobaro liellopus, pati arī piedāvātu tos pagatavotus nobaudīt viesiem, bet tad jau ir svarīga vieta, kur saimniecība atrodas. Nospriežam, ka Kārķi, protams, ir vieta, par kuru Latvijā tikai retais nekad nav dzirdējis, bet, lai šeit veidotu restorānu, kur pasniedz gardus steikus, diez vai būtu laba ideja, jo svarīgi ir ceļi un kurp tie ved.

Pirmsākums – briežu dārzs

Ceļā uz nākamo saimniecības “Jasmīni” nozari, runājam par bioloģisko lauksaimniecību un var just, ka Varim patiesi rūp, kas notiek nozarē. Viņš izsaka ideju, ka bioloģiskajā lauksaimniecībā, tāpat kā tas bijis citām nozarēm, vajadzētu atbalstu mērķētu investīciju veidā. Šīs investīcijas būtu jānovirza produkcijas pirmapstrādei un uzglabāšanai, lai pēc iespējas lielāks viendabīgs produkcijas daudzums tiktu piedāvāts tirgū tad, kad tur ir vislabākā cena. Lai netiktu realizēts izaudzētais jau rudenī, kad tirgus ir pārsātināts un ir zemākas cenas. Esam pavisam tuvu vietai, kura ir z/s “Jasmīni” pirmsākums. Tas ir briežu dārzs, bet pa ceļam vēl apskatām pārsētos zālāju laukus, kuru zelmenī ir daudz tauriņziežu. Varis saka, ka nomas zemes ir kļuvušas tik dārgas, ka nevar atļauties, lai tur aug nekvalitatīvs zālāja zelmenis, tāpēc pakāpeniski katru gadu tiek pārsēti un atjaunoti zālāji. ▶ 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Šautuves semināru un mācību telpa

“Ragi dūnās kauss” iemantojis popularitāti un atbalstītāju uzticību

Mācību telpā arī tematikai atbilstoši dizaina priekšmeti

8. lpp.

Iebraucot briežu dārzā (šoreiz gan nevienu briedi nesastopam), kura kopējā platība ir 220 ha, pirmais, ko redzam, ir gaļas liellopu ganāmpulks, jo brieži, kuru ir ap pāris simtiem, ar gaļas liellopiem dala vienas un tās pašas platības. Žogi ap ganībām ir vareni, gandrīz divus ar pusi metrus augsti, jo šeit viss ir būvēts, domājot par briežiem. Bet turpat ceļa malā ganās 120 zīdītājgovju ganāmpulks, blakus aplokā dzīvojas kādi desmit vaislas bulļi, kuriem drīz plānots izbūvēt barības galdus, lai kopējiem būtu mazāk darba. Ja pirms gadiem desmit gaļas liellopu ganāmpulks sastāvēja no dažādu šķirņu lopiem, tad tagad ir nolēmts pāriet uz Šarolē šķirni. Vēl redz kādu Herefordas un Saleras govi, kas bija pamats liellopu ganāmpulkam sākuma periodā. Pamatojums šādam lēmumam ir gaļas kvalitātes nodrošināšana. Vēl pirms dažiem gadiem brieži ganības dalīja arī ar Latvijas tumšgalvju aitām. Jautāju, kur tad aitas, uz ko Varis godīgi atbild, ka ir bijis par daudz, tāpat aitas izrādījās liekais “groziņš”.

Saimniecībā ierīkota šautuve mednieku apmācībai

Zinu, ka pirms trim gadiem “Jasmīnos” tiks atvērta šautuve, kad par to pajautāju Varim, viņš ir pārsteigts, ka neesmu to redzējusi, un mašīna tiek griezta apkārt un dodamies lūkot šautuvi. Uzreiz pateikšu, ka neko tik grandiozu nebiju gaidījusi. Protams, zināju

par to, ka “Jasmīnu” saimniecība savā pakalpojumā “grozā” jau sen ir ielikusi arī medību tūrisma un visu, kas saistīts ar medību organizēšanu, bet šeit redzams ir iespaidīgi. Padomāts ne tikai par mednieku vai sacensību dalībnieku vajadzībām, bet arī par to, lai tie, kuri atbraukuši līdzī, šeit justos ērti. Patīkams pārsteigums ir plaša un gaiša ēka, kurā tiek organizēti semināri un mācības, lai sportists vai interesents šautuvē izietu sagatavots. Šautuve ir izveidota tā, lai tajā ne tikai mācītos šaut vai atkārtotu un nostiprinātu savas prasmes, bet, lai tur varētu notikt arī sacensības. Mazliet paskatoties interneta dzīlēs, var pamanīt, ka šo dažu gadu laikā “Jasmīnu” šautuvē ir notikušas vairākas vietēja un starptautiska mēroga sacensības, starp tām jau trīs “Jasmīnu kausi” *Compak Sporting* šaušanā. Šautuvē ir ierīkoti 5 *sportinga* laukumi, trapa laukums un medniekiem arī “skrejošā mežacūka un alnis”. Otrs lielais pasākums, kura afišu varēja vērot uz semināru mājas fasādes, ir “Ragi dūnās kauss”, sacensības pārsteidz ar lielo sponsoru skaitu, tāpat daudzi ir šo šautuvi un tur organizētos pasākumus novērtējuši. Vēlāk arī apjautājos ar Kārķiem nesaistītiem cilvēkiem, vai tie zina par “Jasmīnu” šautuvi. No tiem, kuriem bija kāda informācija, bija dzirdējuši tikai labas atsauksmes par to, kā tur tiek sniegts pakalpojums, īpaši izceļot saimnieka un darbinieka Eduarda attieksmi pret darbu. Tā kā viss, kas saistīts ar sporta šaušanu un medībām ir

saimniecības īpašnieka Edmunda Juškeviča lieta, tad šī nu reiz ir tā nozare, kurā dēls Varis ir vairāk vērotājs. Nav tā, ka Edmunds pārzina tikai briežu dārza un medību lietas, bet, kā pareizi ir novērojis Varis, tad nevar būt, ka darbiniekiem, un viņi saimniecībā ir septiņi, darba uzdevumu vienlaikus dod divi cilvēki. Tāpēc darbs tiek darīts tā, kā to redz un izprot tas, kurš tajā brīdī to organizē.

Pārvaldnieks ar saimnieka ķērienu

Šis gads lauksaimniekiem nav bijis viegls, patiesībā visi zina, ka šis jau ir trešais gads, kad mūs nelutina ne tikai daba, bet arī saimniekošanu nepadara vieglāku notiekošais pasaulē un nepārtraukti augošās ražošanas resursu cenas. Tieši tāpēc man bija liels prieks, ka ar Vari Juškeviču nemaz nerunājām par šā gada laika apstākļiem un pilnīgi garāmetojot pasūkstījāmies par to, ka viss tik dārgi jāpērk, bet jāpārdod lēti. To gan aptvēru pēc tam, kad biju atgriezies no vizītes Kārķu pagasta zemnieku saimniecībā “Jasmīni”, kur Varis strādā par pārvaldnieku ar īstu saimnieka ķērienu. Jānovēl “Jasmīnu” saimei, lai viņu izvēlētie “groziņi” vienmēr pilni un lai ir enerģija tos piepildīt ar jaunu saturu.

Valda EMPELE,
LLKC Valkas
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālrs. 29445406

DĀRZKOPIBA

ORGANISKIE PĀRSTRĀDĀJAMIE RESURSI DĀRZKOPIBĀ UN CITĀS NOZARĒS

Šajā raksta daļā, kā jau iepriekš tika solīts, izstāstīšu par organisko pārstrādājamo resursu iegūšanu, novietošanu un to izvērtēšanu pirms izmantošanas. Vispirms apskatīsim biežāk sastopamos resursus.

Ir diezgan liela grupa tādu resursu, kas var veidoties pie ļoti specifiskiem nosacījumiem un lielākoties saistīti ar dažādām pārstrādēm – augļiem, dārzeņiem, ogām utt., bet par to šoreiz nerakstīsim.

Brūnie oglekļa materiāli

Šķelda

Tiek uzskatīta par ideālu materiālu kompostēšanai, taču ne viss ir tik vienkārši, kā pirmajā brīdī šķiet. Lai šķelda būtu piemērota kompostēšanai, tai jābūt plucinātai šķiedrai ar koksni, kas nav vecāka par trim gadiem. Vecāka pārāk ilgi sadalās, un tādu izmanto kurināšanai. Šķelda veido labu struktūru un to kompostā arī notur.

Zāgskaidas

Zāgskaidas sajauktas salīdzinoši labi sadalās, jo tām ir sīkas daļiņas, kas ātri blīvējas un pat īsā laika periodā neietekmē komposta struktūru.

Koku lapas

Koku lapas, labi sajauktas, ātri sāk "strādāt". Ideāli, ja ir viendabīgas mazo izmēru lapas. Taču noder arī lielo izmēru vai pat grūti sadalāmās – ozolu, skābaržu un dižskābaržu lapas. Struktūru kompostam nespēj nodrošināt, bet ir populārs kompostēšanas materiāls rudenī.

Salmi

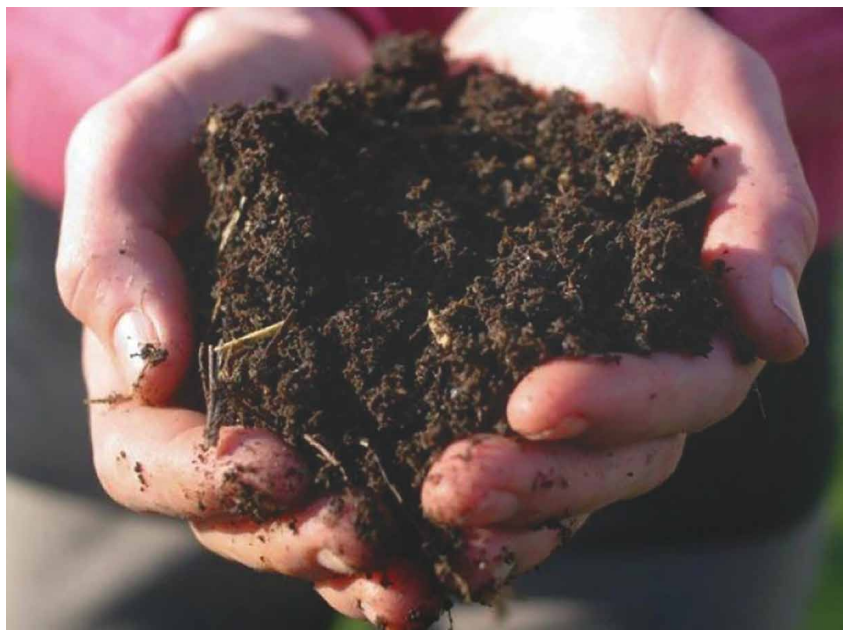
Salmi ir lielisks kompostējamais materiāls. Ja vienlaikus tiek izmantoti labas kvalitātes kūtsmēsli, salmi labi piesaista no kūtsmēsliem ātri zūdošo amonjaku. Lai tie kvalitatīvāk strādātu, salmi ir jāsmalcina, tad tie ideāli sajauksies ar kūtsmēsliem. Labāka uzsūktspēja ir rudzu, kviešu un auzu salmiem, mazāk – miežu.

Koku mizas

Ja tās ir izteikti tikai lapu koku mizas, var būt labs materiāls, savukārt skuju koku mizas satur daudz sveķu vielu, kas ļoti nepatīk mikroorganismiem, tajā skaitā arī patogēnajiem.

Dekoratīvo koku un krūmu zari

Materiāls, ar ko var strādāt apzaļumošanas firmas. Sevišķi vērtīgs, ja tiek pareizi sašķeldots un atšķīrota "vecā"

koksne. Ar pareizu darba organizāciju var iegūt izcilu kompostējamo materiālu. Praktiski nebūs pieejams kā materiāls zemnieku saimniecībās.

Dažādu lielo graudzāļu smalcinātie stublāji un lapas

Satur daudz celulozes, tādēļ daudz izmantot nevajadzētu. Materiālu viegli pārdozēt un tas nedod kompostam struktūru.

Materiālu novietošana

Materiālu novietošana paredzēta gadījumiem, kad tūlītēja to izmantošana nav paredzēta. Parasti tas ir saistīts ar "brūno" oglekļa materiālu uzglabāšanu. Sevišķi aktuāli tas kļūst noteiktos gadalaikos, kad var veidoties lielāks to pieplūdums, nekā varētu būt patērīns. Mūsu apstākļos tie ir divi gadalaiki, kad tiek uzkrāti brūnie materiāli, – rudens un ziema. Pavasarī un vasarā pārsvarā notiks materiālu izmantošana, lai gan var īslaicīgi notikt to uzkrāšana, sevišķi dažādiem koksnes izcelsmes materiāliem kā šķelda, zāgskaidas, smalcinātas mizas. Vērtējot Rietumeiropas un Latvijas pieredzi, nedrīkst aizmirst par to, ka Latvijā ir krietni vēsāki rudenī, tāpēc brūno oglekļa materiālu uzkrāšana ziemai sāksies krietni ātrāk, un Latvijas austrumu daļā tā būs oktobra otrā puse, pārējā Latvijas daļā – novembra sākums.

Vietas izvēle

Vislabāk piemērotas būs vietas, kas ir līdzenas, bet ar kritumu, vismaz pāris

grādu. Jo ilgstošāka uzglabāšana paredzama, jo rūpīgāk ir jāizvēlas vieta un vairāk tā jāpasargā no liekā mitruma.

Vieta noteikti ir iepriekš jānolīdzina, likvidējot mikroieplakas, nelīdzenumus. Ja kaudzes stāvēs līdz pavasarim, ir jāparedz ekstra ūdens aizvadīšanas iespējas, ja tāda vajadzība rodas.

Kaudzei noteikti ir jāpiedod forma, visbiežāk tās būs konusveida, bet var būt arī tādas, kas stiepjas garumā. Slīpnē nedrīkst atstāt nekādas iegrimušas vietas, visam ir jābūt taisnam.

Ja kaudze ir jānovieto nogāzē, ir vērts to veidot tā, lai no nogāzes augšas plūstošie ūdeņi tiek novirzīti gar kaudzes malām. Tādēļ tās formu veido tā, lai kaudzes šaurākā mala ir vērsta pret nogāzi un garumā tā ir vairāk izstiepta.

Ja kaudzēm ir paredzēts stāvēt vējinā vietā, tad ir jāatceras, kad pret vēju kaudze ir jātaisa pēc iespējas lēzenāka, tā vienkāršā iemesla dēļ, lai vēja kustību pārvadītu pāri. Vējam piemīt izcila spēja žāvēt jebkuru organisko masu, pat ja tā ir mitra.

Kaudzes ir jānosedz, lai lielais laukums ir pasargāts no nokrišņiem. Pārklājam ir jābūt ūdensnecaurīdīgam, tie varbūt dažādi tentveida segumi. Tiem nav jābūt obligāti membrānveidīgiem, kā tas vēlams kompostēšanas kaudzei.

◀ 10. lpp.

Kur nedrīkst uzglabāt

Nedrīkst materiālu uzglabāt vietās, kas pārplūst. Mūsu klimatiskajos apstākļos raksturīgas nestabilas ziemas, tad jāuzmanās ne tikai no reālas upju pārplūšanas, bet ūdens notece var tikt traucēta pavisam neparastās vietās, kur plūdu pat nav, taču zeme ir sasalusi, un vēlāk strauja sniega segas kušana rada lielu ūdens masu veidošanos. Ja ūdens noteces vietas – caurtekas, grāvji – nav izkopti, ūdens līmenis var celties ļoti strauji. Pats sliktākais, kas var notikt, visu savesto var aizskalot prom. Mazāku plūdu gadījumos kaudzes vienkārši totāli tiks izmērcētas, kā rezultātā sāksies masas silšana vai mitruma rezultātā sāksies sadalīšanās process.

Ja vieta nav līdzena, bet ir bedraina, pietiks arī ar mikroieplakām, kur ūdenim ir iespēja uzkrāties. Liela kaudžu samitrināšanās var būt pat bīstama, jo, lielai masai karstot, var notikt pat pašizdegšanās.

Nederēs blīvdeida vietas, jo tur ātri vien saskrien jebkuri nokrišņu ūdeņi un var visu sabojāt.

Vietās, kur var veidoties sniega nesumi, sevišķi puteņa laikā, parasti rodas situācija, ka kaut kādā veidā vājam ir kur “aizķerties”, un kopā ar sniegu rodas kupenas. Sniegam blīvējoties, tiks radīts papildus spiediens uz kaudzi.

Visvieglāk ir uzglabājama dažāda veida šķelda, jo to labi un viegli var sabērt. Salmus kompostēšanai ir vērts izmantot, “izlaižot” tos caur kūti, bet, ja kūts un lopu ganāmpulka nav, tad salmus parasti nokrauj kaudzēs trīs vai piecos stāvos rulli uz ruļļa. Ja salmi ir nezāļaini, tad tādus kompostēt vajadzētu, vadoties no praktiskiem apsvērumiem.

Citādi ir ar koku lapām. Tās ir jāuzglabā pilnīgi sausas, izņēmums var būt ar lignīnu bagātās koku lapas, kas sadalās lēni, tās ieliekot kaudzē viegli mitras, lapas lēnām sāks sadalīties. Īsti nav vērts uzglabāt mazo izmēru lapas kā bērza, liepas, kārkļa, tās ātri sadalīsies.

Mizas parasti lielos daudzumos nav pieejamas, jo tās daudz patērē apzaļumotāji.

Materiāls, kas ir atsevišķi šķeldojams un ar ko var saskarties apzaļumošanas firmas un arboristi, ir izzāģētie zari. Rudens pusē un ziemā tie būs vairāk koksnaini, bet vasarā ar daudz lielāku zaļo daļu, un tie būs tiešā veidā izmantojami šķeldošanai.

Kas attiecas uz zaļajiem materiāliem, ja nepieciešama to uzglabāšana, tad labākais veids, kā var īslaicīgi uzglabāt, ir tos “ieskābēt” sablīvējot. Mazākos apjomos var izmantot dubultīgus plastikāta maisus. Lielākos – dažāda veida speciālos maisus.

Novērtēšana

Materiāla viendabība

Materiāla viendabība var variēt ļoti lielā amplitūdā. Ja tas ir ļoti neviendabīgs, tad nepieciešama masas pārjaukšana, papildus smalcinot. Tas būtiski var ietekmēt kompostēšanas kvalitāti, pagaidām šāda darbība Latvijā vēl ir eksotiska parādība. Koku lapām, kas tiek savāktas no komunālservisiem, mainoties koku sugai, mainīsies lapu raksturs. Būs materiāli, kas būs pārjaukušies jau iegūšanas procesā, piemēram, šķeldas, zāģskaidas.

Kaudzes iekšpusē sadalīties sākušās vietas – “līgzdas” – var izteikti veidoties lapām, ja kāda lapu daļa nāk no izteikti mitrākas vietas. Ja perēkli ir maziņi, par tiem nav jāuztraucas, bet, ja to apjoms ir paliels, tad paliks tikai iespēja pārjaukt.

Bīstami šādi slapji ieslēgumi var būt salmiem, bet jo īpaši – sienam. Tas samazinās materiālu uzglabāšanas laiku.

Cik vispār bīstama ir materiāla pūšana? Pie koncentrācijas 5% un vairāk tā var ienest komposta kaudzē lielu anarobo mikroorganismu daudzumu, tā padarot kompostēšanas procesu grūti kontrolējamu.

Nederēs tādi koksnes materiāli, kuri ir vienkārši sastumti kaudzē. Tos kompostējot, iegūt labu kvalitāti ir neiespējami.

Tas pats attiecināms uz “zaļajiem materiāliem”, par puvušo masas daļu atkal svarīgs tas pats īpatsvars. Komposta kaudze īsti nav domāta liela daudzuma slimību un kaitēkļu skartu dārzeņu, augļu un ogu utilizācijai. Ja kompostēšanas apjomi ir lieli, tad kaut kādas iespējas paliek to izmantošanai. Maza apjoma kompostēšanai tas var kļūt par liela mēroga izaicinājumu.

Kompostēšana nav process, kurā varēs utilizēt jebkādas kvalitātes materiālus, diemžēl nē, tad paliek biogāzes ražošana.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

RAŽOŠANA

RAŽOTĀJU ORGANIZĀCIJĀM SAMAZINĀTS ADMINISTRATĪVAIS SLOGS

Valdība apstiprinājusi grozījumus ražotāju organizāciju (RO) atzīšanas un atbalsta piešķiršanas kārtībā, precizējot vairākus Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda atbalsta piešķiršanas un izmantošanas nosacījumus, tādējādi mazinot administratīvo slogu ražotājiem un nodrošinot drošu finanšu vadību.

Noteikumos paplašināts darbības programmās atbalstāmo pasākumu klāsts, paredzētas vienas vienības izmaksas personālam un vienkāršoti ne tikai RO darbības nosacījumi, bet arī atbalsta piešķiršanas kārtība un samazināts RO iesniedzamais informācijas apjoms.

Tāpat precizēti nosacījumi ražotāju organizāciju atzīšanai, ierobežojošie nosacījumi atbalsta piešķiršanai RO, kā arī atbalsta pretendentiem piemērojamās finanšu korekcijas.

Noteikumi papildināti ar pārejas noteikumiem ēdināšanas izmaksu izslēgšanai no atbalstāmo izmaksu saraksta un noteiktas izmaiņas, kas precizē ar pasākuma īstenošanu saistītās komandējuma izmaksas.

Laikā no 2023. līdz 2027. gadam RO ir paredzēts šāds atbalsts no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF):

- augļu un dārzeņu RO (atzītām pēc 2023. gada 1. janvāra) – 2,9 milj. eiro,
- piena, labības, cūkgaļas, liellopu gaļas un pākšu dārzeņu RO – 4 milj. eiro.

Noteikumi “Grozījumi Ministru kabineta 2023. gada 25. aprīļa noteikumos Nr. 203 “Ražotāju organizāciju atzīšanas un atbalsta piešķiršanas kārtība”” stāsies spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

ZM informācija

MEŽSAIMNIECĪBA

AITU VILNAS IZMANTOŠANA KOKU AIZSARDZĪBAI

Briežu dzimtas dzīvnieku radītie bojājumi ir viens no lielākajiem draudiem meža atjaunošanai. Ziemas periodā īpaši cieš priedes, kurām apkož jaunos dzinumus un mizu. Ar zobiem un ragiem radītie mizas bojājumi rada brūces, pa kurām var iekļūt dažādi patogēni. Tas samazina koksnes kvalitāti, kā arī var novest pie pilnīgas koka bojāejas, ja tiek pārrauti visi lūksnes vadaudi. Pēdējos gados pieaug bojāto audžu platības, jo arī briežu dzimtas dzīvnieku populācijas ir palielinājušās.

Jauns koku aizsardzības veids – vilnas jostas

Vilnā esošais lanolīns un citas dabiskās vielas piešķir tai specifisku smaržu, kas briežu dzimtas dzīvniekiem nepatīk. Ne velti plaši lietotā repelenta *Trico* aktīvā viela ir aitu tauki. Latvijā ir ap 90 000 aitu, kas ir jācērp, tomēr ievērojama daļa šī resursa netiek izmantota, jo vilnas pārstrādes iespējas ir ierobežotas, galvenokārt nepietiekamā dzijas produktu pieprasījuma dēļ vietējā tirgū. Aitu labturība paredz vilnas cirpšanu, līdz ar to aitikopjiem vilna ir resurss, par kuras ieguvu (cirpšanu) ir samaksāts, bet kuru nav iespējams pārdot, gūstot ienākumus.

Ņemot vērā minēto, būtu tikai loģiski izmantot aitu vilnu koku aizsardzībā.

Ar vilnas jostu aizsargāts priežu stumbrs

Pašlaik atsevišķos uzņēmumos un saimniecībās jau izmanto neapstrādātu vilnu koku galotņu aizsardzībai. Nepastrādātas vilnas izvietošana mežaudzē aizņem diezgan daudz laika. Ne visa vilna ir piemērota, lai to izmantotu stumbru aizsardzībai, jo tā ir no pārāk īsiem matiņiem vai saķepusi. Valsts un ES atbalsta pasākuma “Sadarbība” 16.1. apakšpasākuma “Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īsteno-

šanai” projekta “Jaunaudžu mehāniskās aizsardzības līdzekļu izstrāde no aitu vilnas” ietvaros LVMI “Silava” kopā ar sadarbības partneriem – SIA “BioLana” (BIO Villa), SIA “AB jaunaudze”, z/s “Trejdeviņi Trešelnieki”, SIA “Alvstre” un Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāti – izstrādāja jaunu koku aizsardzības veidu – vilnas jostas (kārstā vilna ar vienā virzienā orientētiem matiņiem). Šīs jostas ir izgatavotas no nemazgātas vilnas, izmantojot kāršanas iekārtu, līdz ar to tās saglabā nepatīkamo smaku, kas atbaida briežu dzimtas dzīvniekus. Arī pašu vilnas matu nokļūšana mutē attur dzīvniekus no koku bojāšanas. Šīs izstrādātās vilnas jostas ir vieglas, elastīgas, un tās ir iespējams arī pagarināt, kas ļauj ērtāk veikt koku apstrādi, kā arī tās var izvietot jaunaudzē jebkurā darbu veicējiem komfortablā temperatūrā neatkarīgi no laikapstākļiem – arī uz mitriem kokiem.

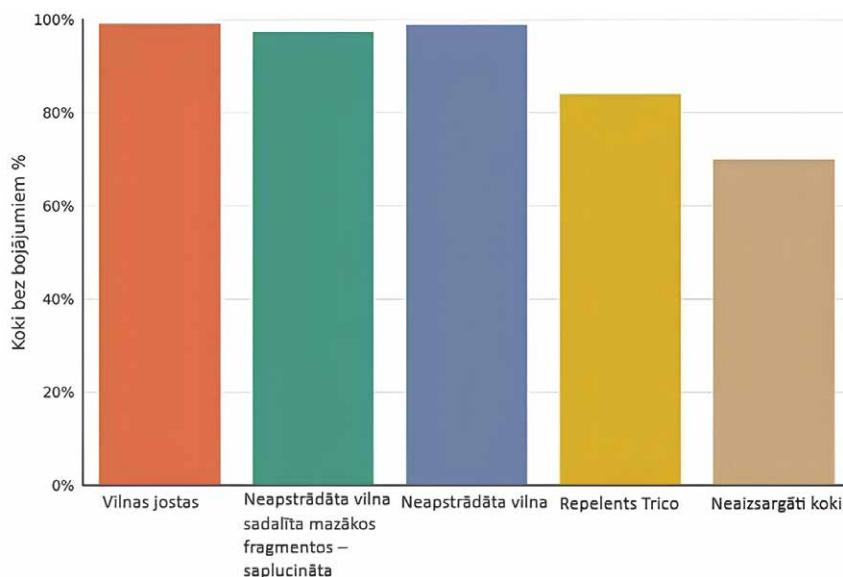
Jostas spirālveidā aptin ap koku stumbriem vai galotnēm. Tās saglabā noturību vismaz divas sezonas, bet pēc kalpošanas laika dzīvnieku mati kļūst trausli un noārdās dabā.

Šo aizsardzības veidu pārbaudīja kopumā 14 jaunaudzēs, kur to salīdzināja ar neapstrādātu vilnu un arī ar repelentu *Trico*. Pētījuma laikā noskaidrots, ka izmantot šādas jostas ir krietni efektīvāk, salīdzinot ar neapstrādātu vilnu. Astoņgadīgu priežu stumbru aizsardzībai bija nepieciešams par 25% mazāk laika (cilvēkam vairāk praktizējoties, laiks varētu samazināties) un par 70% mazāks vilnas apjoms salīdzinājumā ar neapstrādātu aitas vilnu, un pētījums apliecināja, ka aizsardzības spēja nemazinās un vilnas jostas attur dzīvniekus no bojājumu izraisīšanas.

Šī aizsardzības līdzekļa galvenās priekšrocības ir tā piemērojamība jebkuriem laikapstākļiem, iespēja to izgatavot no vietējā līdz galam neizmantotā resursa, kā arī fakts, ka atšķirībā no plastikāta spirālēm vilnas jostas nerada atkritumus un pēc to kalpošanas beigām nav nepieciešama noņemšana.

Secinājums – vilnas jostu lietošana ir praktisks un ekonomiski pamatots risinājums, kas palīdz samazināt mežaudžu bojājumus un vienlaikus atbalsta vietējo aitikopību.

Kārlis DŪMIŅŠ, Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” zinātniskais asistents

Koki bez bojājumiem (%) sadalījumā pa dažādiem apstrādes veidiem

BRISELES GAITEŅOS

PIENA RAŽOŠANA ES TURPINA KĀPT

ES saimniecības 2024. gadā saražoja aptuveni 161,8 milj. tonnu svaigpiena. Tas ir par 0,9 milj. tonnu vairāk nekā 2023. gadā un par 12,1 milj. tonnu vairāk nekā 2014. gadā (149,7 milj. tonnu). Šī jaunākā attīstība apstiprina relatīvi stabilo svaigpiena ražošanas pieaugumu ES desmit gadu laikā līdz 2024. gadam.

Šī informācija ir iegūta no ES statistikas biroja Eurostat publicētajiem datiem par pienu un piena produktiem.

Lielākā daļa no 2024. gadā saražotā neapstrādātā piena tika piegādāta

piena pārstrādes uzņēmumiem (150,8 milj. tonnu) un izmantota dažādu piena produktu ražošanai. Lielākā daļa piena tika izmantota siera un sviesta ražošanai. Konkrēti, 59,9 milj. tonnu pilnpiena kopā ar 17,0 milj. tonnu vājpiena tika izmantots, lai saražotu 10,8 milj. tonnu siera. Vēl 44,2 milj. tonnu pilnpiena izmantoja, lai saražotu 2,3 milj. tonnu sviesta un tā sauktos “dzeltenos produktus” (piemēram, sviesta eļļu un kausētu sviestu), un kopā tika saražoti 41,5 milj. tonnu vājpiena.

Vācija bija lielākā dzeramā piena ra-

žotāja ES, saražojot 18,8% no kopējās produkcijas. Tā bija arī lielākā skābpiena produktu (27,1%), sviesta (20,6%) un siera (22,5%) ražotāja ES. Spānija bija otrā lielākā dzeramā piena ražotāja ES ar 15,2% no ES kopējā apjoma, tai sekoja Francija (12,7%). Nīderlande bija otrā lielākā skābpiena produktu ražotāja (16,8%), kam sekoja Polija (10,4%).

Francija bija otrā lielākā gan sviesta (17,2% no ES kopējā apjoma), gan siera (17,8%) ražotāja. Īrija veidoja trešo lielāko ES sviesta ražošanas daļu (14,8%).

ES KARANTĪNAS KAITĒKLI: JAUNS IESPĒJAMĀS IETĒKMES NOVĒRTĒJUMS

Piecus gadus pēc kaitīgo kultūraugu un mežsaimniecības organismu prioritārā saraksta izveides tika veikts atjaunināts novērtējums, pamatojoties uz uzlabotu metodoloģiju.

EK Apvienotais pētniecības centrs (JRC) un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) novērtēja 46 kaitīgo organismu izlasi no ES karantīnas kaitēkļu saraksta, izmantojot atjauninātu modeli, kas apvienoja ekonomisko, sociālo un vides ietekmi vienā vērtībā. Puse (23) no 46 iepriekš nebija novērtēti, un 23 jau bija novērtēti 2019. gadā. Pēc tam kaitīgie organismi tika sarindoti pēc to potenciāla nodarīt plašu kaitējumu kultūraugiem, mežiem un ekosistēmām visā ES.

Rezultāti tagad ir publicēti atjauninātā kaitēkļu rangā, ņemot vērā ekonomiskos zaudējumus, apdraudējumu

pārtikas nekaitīgumam un kaitējumu videi. Pētījuma rezultāti tiks izmantoti, lai izstrādātu ES politiku prioritāro kaitīgo organismu jomā.

Pētījums apstiprina, ka *Xylella fastidiosa* baktērija, ko pārnēsā kukaiņi un kas uzbrūk olīvkokiem, citrusaugiem, vīnogulājiem un dažādiem dekoratīvajiem augiem, ir galvenais apdraudējums kultūraugiem, tāpat kā 2019. gada novērtējumā.

Pilnīgas izplatības scenārijā *Xylella fastidiosa* varētu radīt ikgadējus ražošanas zaudējumus (augļu augos un kultūraugos) 7,1 miljarda eiro apmērā, ietekmējot ES ražošanu un apdraudot vairāk nekā 540 000 darbavieta.

Tam seko *Listronotus bonariensis*, kas ir kaitēklis ar potenciāli ievērojamu ietekmi. *Listronotus bonariensis*, kas pa-

zīstams kā Argentīnas stumbra smecernieks, ir invazīvs kukainis, kura kāpuri pasliktina ganību kvalitāti. Tas savukārt negatīvi ietekmē ražošanu saimniecībās, kas balstītas uz dzīvnieku ganīšanu.

No mežsaimniecības kaitēkļiem visaugstāk ierindojas invazīvā Sibīrijas zīda kode *Dendrolimus sibiricus*. Tās kāpuri barojas ar skujkoku skujām. Invāzija var izraisīt ievērojamu lapu noārdīšanos dabiskos un stādītos skujkoku mežos. Citi kaitēkļi ar īpaši augstu novērtēto ietekmi ir *Agrilus anxius* – bronzas bērzu mitrene, un *Agrilus planipennis* – smaragda oša mitrene, kas rada tiešus draudus ES, jo šie kaitēkļi tuvojas tās robežām.

Plašāk: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/eu-quarantine-pests-new-assessment-potential-impacts-2025-11-14_en

ES TURPINĀS KOPĒJAS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS VIENKĀRŠOŠANU

Eiropas Parlaments un Padome novembrī vienojās par KLP vienkāršošanas paketi, kuras mērķis ir samazināt administratīvo slogu, vienkāršot maksājumu shēmas un veicināt lauksaimnieku konkurētspēju.

Likumdevēji provizoriski vienojās par galvenajiem principiem, tostarp par to, ka pieņemtais grozījumu kopums paredz saimniecībās piemērojamo prasību vienkāršošanu, dažādu lauksaimniecības prakšu, piemēram, bioloģiskās lauksaimniecības, labāku atzīšanu, racionalizētu atbalstu mazām un vidējām

saimniecībām, pasākumus konkurētspējas veicināšanai, tostarp uzlabotu piekļuvi finanšu instrumentiem un palielinātu dalībvalstu elastību savu KLP stratēģisko plānu pārvaldībā.

Tiks samazināts administratīvais slogs lauksaimniekiem un administrācijām, kā arī pārbaudes uz vietas. Tiks pastiprināts atbalsts mazajiem lauksaimniekiem, izmantojot maksājumus. Bioloģiskajām saimniecībām piemēros vienkāršotus noteikumus. Vienošanās paredz krīzes maksājumus lauksaimniekiem, kurus skārušas dabas un klimatiskās katas-

trofas. Likumdevēju starpā tika panākti kompromisi attiecībā uz zaļo arhitektūru, atbalstu attālākajiem reģioniem un datu sadarbību.

Reformas varētu ietaupīt lauksaimniekiem vairāk nekā 1,6 miljardus eiro gadā un valstu pārvaldes iestādēm vairāk nekā 210 miljonus eiro. Ja likumdevēji apstiprinās politisko vienošanos, saskaņotie priekšlikumi jau no 2026. gada piedāvās konkrētus, mērķtiecīgus vienkāršojumus un ietaupījumus.

Sagatavoja **Iveta Tomšone**,
LLKC Apgāda vadītāja

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati,

Terminš		Decembris					Janvāris					Februāris											
		1	6	15	16	17	18	21	22	23	27	30	1	9	15	16	19	20	21	22	23	25	28
Projekti un investīcijas	Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās konkurētspējai; preventīvie ieguldījumi atkopības s-bām - žogu izveide, sargssuņu iegāde																						
	LA 4.5. Neienesīgās investīcijas - Mākslīgu mitrāju izveide																						
	LA 2.2. Daudzgadu konsultāciju pakalpojumi ("inkubācija")																						
	LA 4.6. Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana																						
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija																						
	Nodokļa samaksas termiņš																						
	Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																						
	Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2026. gadā vēlas izmantot 137. panta īpašo karību (kasēs principu)																						
	Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2026. gadā vairs NEvēlas izmantot 137. panta īpašo karību (kasēs principu)																						
	Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja taksācijas periods 2026. gadā mainās no mēneša uz ceturksni																						
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																						
	Nodokļa samaksas termiņš																						
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																						
	Dabas resursu nodoklis																						
Darījumu kvīšis	Dabas resursu nodokļa pārskats																						
	Nodokļa samaksas termiņš																						
	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																						
	Skaidras naudas deklarēšana																						
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksājām summām iepriekšējā mēnesī																						
	Nodokļa samaksas termiņš																						
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																						
	Nodokļa samaksas termiņš																						

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA

PANĀKUMU ATSLĒGA – DARBA TIKUMĀ

Ogres novada Krapes pagasta “Līdumos” saimnieko Agnese Anna Ostra un Arie Oostra. 2020. gada 23. martā tika dibināts uzņēmums SIA “Oostra”.

Covid pandēmijas laikā ģimene pārcēlās uz Gulbeni ar mērķi iegādāties lauksaimniecības zemi, lai uzbūvētu jaunu saimniecību pēc savām vēlmēm, nekādā ziņā nesaistoties ar jau esošu uzņēmumu iegādi. Bet dažādu apstākļu dēļ darījums nenotika, un turpinājās meklējumi, lai realizētu ieceru. Jūnijā parādījās informācija par to, ka ir iespēja iegādāties “Madaras”, un jūlijā jau tika parakstīts pirkuma līgums. Iegādes darījums noslēdzās 2021. gada 13. janvārī, iegādājoties kustamo un nekustamo mantu.

Kāpēc pēc dzīves Vācijā ģimene saimniekošanai izvēlējās Latviju? Salīdzinoši ar administratīvo slogu, izmaksām un citiem nosacījumiem Latvijā ir salīdzinoši vieglāk. Saimniece A. Ostra ar humoru stāsta, ka viņa pat būtu vēlējusies saimniekošanu uzsākt Spānijā vai Francijā, jo tur ir siltāks klimats. Saimnieks A. Oostra dalījās ar viņa vectēva teikto, ja vēlas pārcelties, tad jāievēro – dienvidnieki var pārcelties uz ziemeļiem, bet ziemeļniekiem nevajag braukt uz dienvidiem, jo nesakrīt mentalitātes.

Īpaša uzmanība – ēdināšanai un labturībai

Sākums bija grūts, bet viss pārvarēts. 2025. gada janvārī apritēja četri gadi, kopš tika uzsākta SIA “Oostra” saimnieciskā darbība. Pārņemtā pamatganāmpulka liela daļa tika izbrāķēta. Pievēršot īpašu uzmanību ēdināšanai, labturības nodrošināšanai, tika panākts, ka izslaukums būtiski pieau-

Saimnieki Agnese Anna, Arie un Mihaels

ga. Uzsākot jaunās laktācijas, esošais ganāmpulks joprojām uzlabo savu sniegumu. Vēloties straujāk palielināt ganāmpulku, 2022. gadā saimnieki iegādājās 10 grūsnas teles. 2023. gadā iepirka mazās telītes (30 gab.). Secinājums – jācenšas izaudzēt pēc iespējas vairāk telīšu no sava ganāmpulka. Pašu audzētām – cits temperaments, ražība, veselības stāvoklis un ilgmūžība.

Vācijā intensīvi tika apsaimniekoti 120 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bija ap 300 liellopu, no kuriem 150 līdz 170 slaucamās govis. Pašlaik SIA “Oostra” ir ap 645 liellopu, no kuriem 325 slaucamas govis. Tiek apsaimniekoti vairāk nekā 600 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lai nodrošinātu kvalitatīvu un līdz ar to lētāku lopbarību, regulāri tiek atjaunoti zālāji, sēj kukurūzu, graudus. Iesāka ar 306

ha, pakāpeniski palielinoties dzīvnieku skaitam, tiek pirkti lauksaimniecības zeme. Patlaban īpašumā ir 450 ha, pārējās ir nomas zemes. Ja kāds pārdod, piedāvā zemi, to pērk, jo domā par nākotni.

Uzsākot saimniecisko darbību, nācās saskarties ar dažādiem pārbaudījumiem. Slaušanas procesu veica karuselī, kurš pie lielajiem tā gada ziemas mīnusiems aizsala. Diemžēl liela problēma ir daudzās īpašniekos, kas pārdodot noklusē problēmas, trūkumus, jo galvenais ir pārdot. Šajā gadījumā par labu bija fakts, ka ganāmpulks, ko pārņēma, bija mazražīgs, varēja iztikt ar to, ka slauca vienu reizi dienā. Ņemot vērā gūto darba pieredzi, iemaņas, “pārziemojot” pirmo zimu, tika veikti daudzi uzlabojumi, investīcijas, lai optimizētu darba ražīgumu, atvieglotu ikdienu. Tika ierīkota gāzes apkures sistēma, kas viennozīmīgi rada sakoptu vidi, stabilu, konstantu, uzticamu procesu. Pirmajā saimniekošanas gadā tika uzstādīta ūdens attīrīšanas sistēma. Dzeramais ūdens bija ar paaugstinātu dzelzs saturu.

Telītes patur ganāmpulka atražošanai

Sākumā esošais ganāmpulks tika izvērtēts, izbrāķēti daudzi dzīvnieki. Ņemot vērā vēlmi attīstīties, saimniecībā iegūtās telītes tika paturētas ganāmpulka atražošanai. Tika uzbūvēti divi angāri telīem un ataudzējamiem jauniņiem (50 m garumā).

► 16. lpp.

Saimniecībai ir plašs tehnikas parks

SIA "Oostra" Ogres novada Krapes pagasta "Līdumos"

◀ 15. lpp.

Tā kā ES finansējuma piesaistes iespējas tobrīd netika piedāvātas, tika pieņemts lēmums, ieguldot personīgos līdzekļus, būvēt jaunu dzīvnieku novietni. Un tā 2024. gadā tika uzcelta jauna dzīvnieku novietne, kas paredzēta 200 liellopiem. Lai turpmāk attīstība noritētu pēc plāna un būtu nodrošināta dzīvnieku labturība, plānots uzbūvēt vēl vienu kūti. Atbilstoši kūtsmēsļu apsaimniekošanas tehnoloģijām 2023. gadā tika uzbūvēta pakaišu kūtsmēsļu krātuve, piesaistot ES finansējumu.

Pašlaik slauc karuseļa tipa iekārtā (28 vietas), kas ir ar ļoti mazu kapacitāti. Esošais karuselis ir fiziski un morāli novecojis. Plānots veikt pārbūvi un ierīkot ārējo karuseli ar 40 slaukšanās vietām, jo slaucamo govju skaits palielināsies aptuveni no 600 līdz 700 dzīvniekiem.

Rūpējoties par lopbarības kvalitātes nodrošināšanu, pie esošajām tranšejām tika uzbūvēta vēl viena lopbarības tranšeja. Optimizējot telpu noslogojumu, tika ierīkota nojume, kas veic papildbarības uzglabāšanas

vietas funkcijas. Idejiski tiek strādāts pie tā, lai visa lopbarības "virtuve" atrodas vienā vietā – piebrauc lopbarības izdales mikseris, un vienā "virtuvē" uzpildās pēc paredzētās barības devas.

Patlaban ir pilnībā atjaunots tehnikas parks, agregāti un aprīkojums.

Saimnieki iesaistās visos darbos

Esot saimniecībā, rodas jautājums – kā to visu var paspēt? Saimnieki paši iesaistās ikvienā darbā – ataudzējamo dzīvnieku ēdināšana viennozīmīgi saimnieces rūpe, jo šis ir tik atbildīgs process, ko citam nevar uzticēt.

Pienu realizē AS "Rīgas Piena kombināts". Šo darba gadu laikā ir izveidojusies stabila sadarbība. Ar pašreizējo piena cenu saimnieki ir apmierināti.

Jautāju, ko ieteiktu, ja kāds vēlētos uzsākt saimniekot laukos. Saimniece saka: "Ja gribi sākt nodarboties ar lauksaimniecību, pašā piena cenas augstākajā punktā nevajadzētu sākt saimniekot. Jāsāk saimniekot, kad ir viszemākā cena par pienu."

Kad viņi sāka saimniekot, piena cena bija 28–32 centi. Saimniece saka: "Protams, mēs neesam savādāki par citiem. Arī mums ir kredīti būvniecībai, tehnikai, zemes iegādei. Pirmais kredīts, tad nākamais kredīts. Viens 5 gadiem, tagad 10 gadiem. Esam tikusi ar bankas pārstāvjiem, arī turpmākai attīstībai SEB banka dod pozitīvu atbildi atbalstam."

Valentīna BEČA, Aizkraukle

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018

Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone

"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319

Iespiests SIA "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

